

Pensumliste og faglig opplegg

SOS2305 - Avvik, kriminalitet og straff

Versjon dato 21.02.22

Jeg planlegger å dele opp emnet i fem tematiske bolker, med forhåndsinnspilte videoer og 1-2 samlinger for hver bolke. Samlingene vil være diskusjonsbaserte og forutsetter at studentene har lest pensum og sett videoer på forhånd. Hver samling vil være på 2x45 min. og fokuset vil ligge på å anvende pensum til å diskutere én eller to caser hentet fra et dagsaktuelt tema. I tillegg til samlingene vil det være én innledende og én avsluttende forelesning (begge på 45 min) om henholdsvis emnets oppbygning og eksamen.

Pensum kombinerer klassiske avvikssosiologiske teorier med dagsaktuelle temaer og utviklingstrekk. Alt pensum finnes online, og vi trenger ikke lage kompendium. Jeg har forsøkt å sette sammen en blanding av norsk- og engelspråklig pensum. Totalt er pensum i denne oversikten 795 sider.

1 Kriminalitet som sosialt fenomen – normalitet, avvik, kriminalitet

Vi starter med en introduksjon til avvikssosiologi og kriminalitet som sosialt fenomen. Pensum til denne bolken er på totalt 70 sider, som danner grunnlag for én samling på 2x45 min.

Først har jeg satt opp et par medium kompliserte kapitler om sosiale avvik (skrevet på engelsk), som a) understreker at avvik kan gjelde langt mer enn kriminaliserte handlinger, b) introduserer skillet mellom forklarende/positivistiske og konstruktivistiske/fenomenologiske/ subjektivistiske tilnærminger til studiet av sosialt avvik, og c) diskuterer skillet (og linken) mellom avvik og kriminalitet.

Goode, E. (2015). [Introduction](#). I E. Goode (red.) *The Handbook of Deviance* (s. xiv-xxi). Chichester: John Wiley and Sons. (8 sider).

Goode, E. (2015). [The Sociology of Deviance: An Introduction](#). In E. Goode (red.) *The Handbook of Deviance* (s. 1-29). Chichester: John Wiley and Sons. (29 sider) .

Deretter har jeg satt opp en tekst som mer inngående illustrerer kriminalitet som sosialt fenomen ved å bruke voldskriminalitet som eksempel:

Muehlenhard, C.L.; Kimes, L. A. (1999). [The social construction of violence: The case of sexual and domestic violence](#). *Personality and Social Psychology Review*, 3: 234-245. (12 sider).

Til slutt har jeg satt opp en artikkel om viktigheten av språket vi bruker når vi snakker om personer som bryter loven, og hvordan språk påvirker både individer og systemer:

Nguyen et al., (2018). [Words matter: a call for humanizing and respectful language to describe people who experience incarceration](#). *BMC Int Health Hum Rights*, 18: 41. (6 sider).

Casen for denne bolken er rusreformen, og hvordan bruk/besittelse av narkotika er et aktuelt eksempel på en handling som ligger på vippepunktet mellom kriminalisert og ikke kriminalisert (men heller ikke legalisert). Som bakgrunnsstoff skal de lese denne:

NOU (2019:26). [Rusreform – fra straff til hjelp](#), s. 26-40. (15 sider).

2 Hvordan måle kriminalitet

Neste bolk handler om hvordan kriminalitet kan måles, viktige styrker og svakheter ved ulike datakilder, og bruk av kriminalstatistikk i media. Pensum til denne bolken er på totalt 121 sider, som danner grunnlag for én samling på 2x45 min.

Vi starter med to tekster som introduserer studentene til registerdata og selvrapporteringsstudier som kilder til informasjon om kriminalitet i samfunnet:

Thorsen, L. R., Lid, S. og Stene, R. J. (2009). Kriminalstatistikens virkelighet. I *Kriminalitet og Rettsvesen 2009*, s. 17-29. (13 sider).

Mosher, C. J., Miethe, T. D. and Hart, T. C. (2011). Self-Report Studies. In C. J. Mosher, T. D. Miethe and T. C. Hart (red.) *The Mismeasure of Crime*. Sage Publications. (26 sider) .

Deretter har jeg satt opp to tekster som diskuterer registerdata og spørreskjemadata mer inngående og med empiriske eksempler:

Lyngstad, T. & Skardhamar, T. (2011). [Nordic Register Data and Their Untapped Potential for Criminological Knowledge](#). *Crime and Justice*, 40(1): 613-645. (33 sider)

Hegna, K. (2009). [Overrapportering av vold – Betydningen av spørsmålsformulering i to undersøkelser om vold blant ungdom i Oslo 2006](#). *Tidsskrift for Ungdomsforskning*, 9(1): 91-100. (10 sider).

Til slutt har jeg satt opp to ganske lettleste (men engelskspråklige) bokkapitler om kriminalstatistikk i mediene, som understreker 1) hvordan journalister bruker statistikk mer eller mindre «kreativt» for å underbygge en historie, og 2) hvordan folk vanligvis oppfatter og reagerer på kriminalstatistikk i media (inkl. moral panics etc.).

Lugo-Ocando, J. (2017). [Media Representations of Crime Statistics](#). I: *Crime Statistics in the News* (s. 65-78). London: Palgrave Macmillan. (14 sider).

Lugo-Ocando, J. (2017). [Crime Statistics and the Public](#). I: *Crime Statistics in the News* (s. 151-166). London: Palgrave Macmillan. (16 sider).

Casen for denne bolken er sedelighetskriminalitet og sammenhengen mellom politiinnsats, kriminalstatistikk og mediens framstilling av kriminalitetsbildet. Her har jeg satt opp en rapport og en avisartikkel vi skal diskutere:

Politiet (2022). [Anmeldt kriminalitet i Oslo politidistrikt 2021](#). Oslo: Oslo politidistrikt. (9 sider).

Velle, V. (2022). [Økning i seksuallovbrudd i pandemi-året 2021. Men nedgang i ran og ungdomskriminaliteten](#). Vårt Oslo, 15.02.2022.

Vi vil også bruke Muehlenhard og Kimes (1999) fra Bolk 1.

3 Kriminalitetsbildet

Neste bok handler om kriminalitetsbildet i Norge i dag. Pensum til denne bolken er på totalt 140 sider, som danner grunnlag for én samling på 2x45 min. Det er ganske mange sider pensum til denne samlingen, men nesten alt er på norsk og flere av bidragene er relativt lettleste. Jeg vil vektlegge de ulike bidragene tydelig før samlingen sånn at studentene vet hva de skal fokusere på.

Først har jeg satt opp to ganske lettleste, men samtidig omfattende tekster om kriminalitetsbildet i Norge basert på hhv registerdata og en stor utsatthetsundersøkelse:

Skardhamar, T. (2022). Kriminalitet, alder og lovbruddskarrierer. I [red.] *Det Norske Samfunn*, s. [sidetall]. Oslo: Gyldendal. (20 sider).

Løvgren, M., Høgestøl, A. og Kotsadam, A. (2022). [Nasjonal trygghetsundersøkelse 2020](#). NOVA-rapport 2/22. Oslo: NOVA/OsloMet. (62 sider).

Deretter har jeg satt opp en artikkel som setter det norske bildet i en nordisk (og tidvis internasjonal) kontekst:

Lappi-Seppälä, T. & Tonry, M: (2011). [Crime, criminal Justice and criminology in the Nordic countries](#). *Crime and Justice*, 40(1): 1-32. (32 sider).

Casen for denne bolken er kriminalitet blant innvandrere. Vi skal fokusere på 2 poenger: 1) Viktigheten av å ta hensyn til befolkningssammensetning for å unngå sammenligninger av «epler og pærer, og 2) Valg av datakilde når man ønsker å måle kriminalitet (dette linker tilbake til Bolk 2). For det første poenget skal studentene lese følgende to tekster:

Revolv, M. K. (2016). [Innsatt og utsatt. Levekår før og under soning av fengselsstraff](#). Samfunnspeilet, 2: 3-6. (4 sider).

Andersen, S. N., Holtsmark, B., og Mohn, S. B. (2017). [Kriminalitet blant innvandrere og øvrig befolkning](#), kapittel 3 (s.24-45). Rapporter 2017/36. Oslo: Statistisk sentralbyrå. (22 sider).

For det andre skal de lese en av de mer saklige diskusjonene som oppstod i mediene etter at rapporten fra 2017 ble publisert (ett av bidragene fra Malcolm og Joron er fjernet fra Aftenpostens nettsider, men jeg skal finne dette):

Pihl, J. og Langford, M. (2017). [Siktede innvandrere er ikke kriminelle](#). Aftenposten Debatt, 21.12.2017.

Andersen, S. N., Holtsmark, B., og Mohn, S. B. (2018). [Noen oppklaringer om ord, juss og kriminalstatistikk](#). Aftenposten Debatt, 05.01.2018.

[Pihl, J. og Langford, M. (2018)] Aftenposten Debatt, 16.01.2018.

Andersen, S. N., Holtsmark, B., og Mohn, S. B. (2018). [Statistikk om kriminalitet](#). Aftenposten Debatt, 21.01.2018.

4 Forklaringer på kriminalitet

Neste bolk handler om teoretiske forklaringer på kriminalitet. Pensum til denne bolken er på totalt 218 sider, som danner grunnlag for to samling à 2x45 min.

Alt teoretisk pensum til denne/disse samlingene er skrevet på engelsk og er relativt inngående. Dette er hovedgrunnen til at jeg tenker at det kan være greit å dele det opp over to samlinger. Jeg er litt usikker på hvordan jeg skal dele dem opp, så lister dem opp samlet i den rekkefølgen de har i Springers *The Handbook on Crime and Deviance*.

Krohn, M. D. (2019). [Explanations of crime](#). I M. D. Krohn (m. fl.) (red.) *The Handbook on Crime and Deviance* (s. 85-87). Cham: Springer Nature. (3 sider).

Akers, R. L. og Jennings, W. G. (2019). [The Social Learning Theory of Crime and Deviance](#). I M. D. Krohn (m. fl.) (red.) *The Handbook on Crime and Deviance* (s. 113-129). Cham: Springer Nature. (17 sider).

Rocque, M. og Piquero, A. (2019). [Self-Control Theory: Theoretical and Research Issues](#). I M. D. Krohn (m. fl.) (red.) *The Handbook on Crime and Deviance* (s. 131-144). Cham: Springer Nature. (14 sider).

Agnew, R. og Brezina, T. (2019). [General Strain Theory](#). I M. D. Krohn (m. fl.) (red.) *The Handbook on Crime and Deviance* (s. 145-160). Cham: Springer Nature. (16 sider).

Bernburg, J. G. (2019). [Labelling Theory](#). I M. D. Krohn (m. fl.) (red.) *The Handbook on Crime and Deviance* (s. 179-196). Cham: Springer Nature. (18 sider).

Kubrin, C. E. og Mioduszewski, M. D. (2019). [Social Disorganization Theory: Past, Present and Future](#). I M. D. Krohn (m. fl.) (red.) *The Handbook on Crime and Deviance* (s. 197-211). Cham: Springer Nature. (15 sider).

Chouhy, C. (2019). [Social Support and Crime](#). I M. D. Krohn (m. fl.) (red.) *The Handbook on Crime and Deviance* (s. 213-241). Cham: Springer Nature. (29 sider).

Ward, J. T. (2019). [Developmental and Life-Course Theories of Crime and Deviance](#). I M. D. Krohn (m. fl.) (red.) *The Handbook on Crime and Deviance* (s. 283-308). Cham: Springer Nature. (26 sider).

Første samling vil vi fokusere på å bruke teoriene til å forklare mønstrene vi diskuterte på forrige samling (dvs. lovbrudd og lovbrøtere i Norge). Jeg tenker at kjønn, alder, innvandrerbakgrunn og ulike kriminalitetstyper er mulige innfallsvinkler.

Andre samling vil vi fokusere mer eksplisitt på å diskutere ungdomskriminaliteten i Oslo, og bruke teoriene til å diskutere mulige forklaringer og utvikle konkrete policy-anbefalinger til politikerne. For dette trenger jeg noe mer bakgrunnsmateriale om ungdomskriminalitet.

Oslo politidistrikt (2019). [Barne- og ungdomskriminaliteten i Oslo Rapport basert på data fra 2018](#). Oslo: Oslo politidistrikt. (80 sider).

5 Straff og strafferettssystem

Femte og siste bolk handler om straff og strafferettssystem. Pensum til denne bolken er på totalt 246 sider, som danner grunnlag for to samling à 2x45 min.

5.1 Hvordan og hvorfor straffer vi i Norge?

Pensum til denne bolken er på 111 sider.

Først har jeg satt opp tre tekster kapitler om straffeteori og strafferettssystemet i Norge; alle skrevet på norsk, men med innslag av ganske tungt juridisk språk:

Kinander, M. (2013). Straffens begrep og begrunnelse i norsk rett – en kritikk. *Jussens Venner*, 2013(3): 155–192. (38 sider).

Ugelvik, T. (2014). Prevensjon eller gjengjeldelse? En kommentar til Morten Kinander. *Jussens venner*, 49(1): 38–48. (11 sider).

Mjåland, K. og Thomas, T. (2021). [Straff, risiko og omdømme - En sammenliknende analyse av kriminalomsorgens strategidokumenter](#). *Nytt Norsk Tidsskrift*, 38: 219–232. (14 sider).

Deretter har jeg satt opp to tekster som diskuterer straff i Norge fra et komparativt perspektiv. Vi skal også bruke Lappi-Seppälä og Tonry (2011) fra bolk 2.

Pratt, J. (2008). [Scandinavian Exceptionalism in an Era of Penal Excess: Part I: The Nature and Roots of Scandinavian Exceptionalism](#). *British Journal of Criminology*, 48(2): 119-137. (19 sider).

Smith, P. S. & Ugelvik, T. (2017). [Introduction: Punishment, Welfare and Prison History in Scandinavia](#). I Smith, P. S., og T. Ugelvik (red.) *Scandinavian Penal History, Culture and Prison Practice*, s. 3-31. London: Palgrave Macmillan. (29 sider)

Casen for denne samlingen er norsk straff og kriminalomsorg i et internasjonalt perspektiv, med Little Scandinavia (en fengselsavdeling basert på Skandinaviske prinsipper i SCI Chester, PA) som eksempel. Tanken er å bruke dette som utgangspunkt for å diskutere hva straff og fengsel «er», betydningen av kulturell og institusjonell kontekst (inkl. velferdsstat) for synet på hvordan man kan og bør straffe, osv. Her tenker jeg at vi tar utgangspunkt i pensum+traileren til dokumentaren, så det er ingen tilleggslitteratur.

5.2 Hvilke konsekvenser har straff?

Pensum til denne bolken er på 135 sider.

Her har først satt opp to tekster om hvordan vi egentlig kan si noe om effekter av straff og rehabilitering:

Finseraas, H., & Kotsadam, A. (2013). «Hvordan identifisere årsakssammenhenger i ikke-eksperimentelle data? En ikke-teknisk introduksjon». *Tidsskrift for samfunnsforskning*, 54(03): 371-387 (17 sider).

Andersen, S. N. & J. M. Hyatt (2020). [Randomized Experiments in Scandinavian Criminal Justice: Reviewing the Past and Looking to the Future](#). *European Journal of Criminology*, 17(2): 224-244. (21 sider).

Deretter tre empiriske artikler om effekter av straff:

Loeffler, C. E. og Nagin, D. (2022). [The Impact of Incarceration on Recidivism](#). *Annual Review of Criminology*, 5: 122-152. (31 sider).

Andersen, S. N. & K. Telle (2022). Better Out Than In? The Effect of Replacing Incarceration with Electronic Monitoring on Recidivism in Norway. *European Journal of Criminology*, 19(1): 55-76. (22 sider).

Shammas, V. (2014). [The pains of freedom: Assessing the ambiguity of Scandinavian penal exceptionalism on Norway's Prison Island](#). *Punishment & Society*, 16(1): 104-123. (20 sider).

Til slutt en oversiktsartikkel om de utilsiktede konsekvensene av straff:

Kirk, D. S. og Wakefield, S. (2018). [Collateral Consequences of Punishment: A Critical Review and Path Forward](#). *Annual Review of Criminology*, 1: 171-194. (24 sider).

Casen for denne samlingen er fotlenkeordningen (tema dekkes i Andersen og Telle (2022) over) som et eksempel på en lovendring som vi (helst) skal kunne si noe om virkningene av. Vi skal snakke litt metode, men også bruke teorien fra bolk 3 til å si noe om mulige konsekvenser for både straffedømte og familiene deres.